

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.I.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CXXIII. Et abduxerut Iesum ad summu[m] Sacerdotem, &
conuenerunt cum eo omnes principes sacerdotum, & seniores, ac scribæ.
Petrus autem eminus secutus est eum usq[ue] intrò in aulam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

gant, idola colunt, superstitiones quasuis recipiunt, & alijs horrendis sceleribus se polluit. Quia rò ijdem Christo respondebunt, qui iniustos magistratus tenetarum poeplatem esse dicunt. Nam nebrarum potestati, id est diabolo obediendum esse putabant, cum Paulus doceat, nos ne angeli quidem è caelo credere & obsequi debere, si aliud Evangelium prædicer? Quid dicent item quando uero Cæsar obediendum esse audiunt, ut interim Deo demus, quod Dicitur? Vel non prophetas & apostolos vel seditionis vel stultitiae accusabunt, qui ut veritatis doctrinam & fidem confessionem suam & integrum conservant, regum & principum suorum editio se opposuerunt?

Galat. i.

Discipuli Christi
de deferto suis

narratur.

Tunc relatio illo,

omnes fugerent,

sicuti numerum

Christi facturos

predixerat. At in

singulare quid ad adolescenti

quodam narrat

Marcus, qui sindone sola super nudum corpus amictus, apprehendenti

bus illum quibusdam ex hostiis Christi numero, relata sindone nudum aspergi.

Hanc nonnulli Ioannem

Apostolum fuisse dixerunt: Sed omni ratione caret illorum opinio. Quod

enim nomen retinere opus erat, cum turpior longè Petri lapidis non disimuletur? Deinde Iacobus

Christum captum illico secutus est, & Petrum adiunxit, ut etiam ipse arrium Pontificis possidens

di. Unde vero vestes tam civi habuit, cum Hierosolymis hostes & peregrinus esset? Sed & adolescenti vox in Ioannem minimè competit. Verisimilior ergo illorum sententia videtur, qui aliquem

ex eius loci adolescentiis adfuisse putant, quo viso, adolescenti, qui Christi hostes commubatur,

illum quoq; comprehendere tentarunt, sed is relata veste effugerit. Voluit autem exemplum loca

rari spiritus sanctus, ut ostenderet quanto cum furore in Christi hostes incolarint, & ut inclem

fit miraculum, que ille suos discipulos seruauit, ne quid ab hostiis malo paterneretur. Cum enim tenu

fuerit illorum rabies, ut in puerum ignotum sibi manus intenerint, quis non agnoscat Dominum.

scipulos seruatos fuisse, postquam Petrus pugnando hostes provocaverat? Interim faciunt hec do

stra redemptoris mysterium, & Christum solum esse docent, qui torcular calcant, & in gemitu

lui oportet. Et voluit discipulorum infirmitate in eum finem Deum abutiri, ne redempcio & sua

tis nostræ gloriam vel aliqua ex parte in ipsis transferremus. Et scilicet preterea hoc magnum no[n] re

firmitatis argumentum, quando videmus discipulos ita subito à Christo dissipati, cu[m] fiducia p

tentiam voti signis perpexerant. Quid ergo nobis fieri, nisi praesenti ope Dei & spiritus sancti rema

sistentem? Docet ite hic locus, nihil tribuendū esse homini promisso, sed sicutus spem in me De

collocari debere, qui solus nobis adebet, si quando homines nobis parum fidis experimur. Et de his

Christus nos admonuit, quando discipulis dixit: Ecce instat tempus, & iam venit, ut diligenter

vnu[is]q[ue] in sua, meq[ue] solum relinquatis: et tamen non sum solus, quia pater mecum est. Quia ita

illud Davidis pertinet, Vbi pater meus & mater mea desistunt me, Dominus colligunt me. At

bius certior esse potest hæc dicendi fiducia, qui preter veteres promissiones Christum hæc em

tem: Non relinquam vos orphanos. Item, Ecce ego vobis eum sum vobis ad consummationem scilicet illa

ergo promissionibus freti: pericula omnis generis intrepide sustineamus, ac fidei confessionem in

tam seruemus, ut olim in magno illo die nos pro suis agnoscat Iesus Christus: saluator noster resu

cui debetur benedictio, honor, gloria & postea in eternum. Amen.

H O M I L I A C X X I I I .

Et abduxerunt Iesum ad summum Sacerdotem, & consenserunt cum eo omnes principes sacerdotum, & seniores, ac scribae. Petrus autem eminus secutus est eum usq[ue] intrò in aulam Pontificis, & erat considens cum ministris, & calefaciebat ad ignem. Principes autem sacerdotum & totus confessus quererebant aduersus Iesum testimonium, ut morte mullarent eum: nec inueniebant. Nam multi falsum testimonium dicebant aduersus eum, sed non paria erant ipsorum testimonia. Tunc quidam cum assurrexissent, falsum testimonium tulerunt aduersus eum, dicentes: Nos audiuimus eum dicentem: Ego dissoluā templum hoc quod est manibus factum, & in triduo aliud sine manibus factum adiscabo. Sed ne sic quidem par erat testimonium eorum.

Iesus Christus saluator noster non temere ait: *Beatus, qui in me non offenditur.* Nam ut multa
aduersitatem, vix fieri potest, quin caro ingens scandalum patatur, quando illum post labores
infructuos & panperatus molestias ab hostibus caput, & ignominio a morte multatim esse audie-
& quidem ab iis, penes quos tunc temporis summa era in rebus ecclesiasticis aut horribus & sancti-
tatis exstirpatio. Nedenim autem huic scandalo facilissime, si cur ista passus sit consideremus, &
qui inde ad nos veritatis redeat, quorum causa hoc omne factum est. Quia enim primus parentis su-
per diuinicatis affectionis infactus, uniusversum genus humanum secum in ruinam traxit, Dei fi-
lium extremum humiliari & extinxiri oportuit, ut nos lapsos erigeret. Deinde quia peccati reatu &
mortis eternae vinculis nos omnes confrinxerat satan, Christus vinciri & inflar facinorosi mortem
fabre voluit, ut ipsius merito nos absoluferemur. Cur ergo offendit aliquem haec Christi ignomi-
niosam humiliacionem, sine qua nobis consilium non poterat? Aut car nobis vilior exstirpatur, qui haec omnia
proper nos sustinet? Accidit tamen his immensus Dei amor, qui nullquam eidetur exilientur, quam
in filio, quem pro nobis in mortem dedit. Haec qui considerant, adeo non offenduntur, ut possum fidem
suam confirmari, sed ad Dei amorem et eius cultum mirificè excitari sentiant. Idem ergo in sequenti
huius historice parte obserueniam, qua narratur, ut filius Dei in Sacerdotum Concilio ignominioso
trahatur, & tandem post actionem dolis & iniurias plebanum condemnatus sit. Latent enim haec
quaque salutis nostra mysteria, que fidem nostram excitare possunt, & simul inter pericula nos of-
ficii admonere.

Principio ad summum eius anni Pontificem Caiphas Christus abducitur, apud quem reliqui Christi in etiam factorum principes & seniores & scribae conuerenter, ut de Christo occidendo confundarentur. Nam et si summum illud ius vita & necis Romanis Iudeis eripuerit, aliquod tamen ipsi remanserat veteris illius indicio vestigium, cuius praesidem Deus in Legi summum sacerdotem esse volebat. Et credibile est & Romanoz, cum Iudeorum sacra nihil facerent, ecclesiasticas causas ad sacerdotes Deut. 17. remisisse, quales etiam hec fuit, cuius praeceptu Christum oppresserunt. Et autem multa confusione dignissimum, quod publica toris Concilii sacerdotum & Seniorum auctoritate Christum opere & damnatum fuisse omnes Evangelisti perhibent. Fuit haec fata & horribilis disproprio, quod in populo Dei promissus Salvator ab iis publice & unani consensu damnatur, penes quos templi & toris cultus externi cura erat, qui torus figuris & mysteriis Christi constitutas. Sed ita sic Marc. ix. riportere ipse Christus ex Psalmis predixerat nec aliter potius ab illis fieri, qui iam pridem sacra Psalm. 117. omnia sibi quaestum fecerant. Nobis autem exempli huius vsus hic esse debet, ut primò non offendamus, si quid hodie istius simile contingat; deinde ut ab eorum Concilii nobis nubis caeamus, qui istorum mores per omnia referunt.

rum mores per omnia referuntur.

Esi quidem hic vetus ecclesiastis mos, ut publica Conciliorum auctoritate controversia ecclesiastica Conciliorum componantur, & erroribus at noxiis circa fidem & religionem opinionibus obniam eatur. Hoc res ipsius uestis. modo enim Apostoli vti sunt, quando ecclesiam Nazarei turbabant, & circumcisionem atque legis Actor. 15. opera ad iustificationem necessaria esse docebant. Et postea Christianos principes & episcopos contra heres sepe conuenient legimus, ut illas publica totius ecclesiae auctoritate extirparent. Sic Nicena Synodus contra Arium, Constantinopolitanus prima contra Macedonium & Eudoxium, qui spiritus sancti Deitatem negabant, Ephesina aduersus Nestorium incarnationis Christi obscuratorem, Chalcedonensis contra Eutychen, qui naturas in Christo confundebat, & rursum Constantinopolitanus secunda & tertia contra Theodorum & deinde contra Monothelitas instituta, & non sine eximio ac multiplici fructu fuerunt celebratae. In omnibus vero his magno studio observata fuit, ut & concilio episcoporum legitima esset, & ut praesudicia nulla admitterentur, que vel veritatis causam vel illius ministros grauerant, & ut veritatis cognitio ex scriptis peteretur. Docet hoc cum primis Niceni Concilij historias, quam ecclesiastici scriptores magna diligentia conscriperunt, in qua perquam memorabilis videtur, quid Constantinus Imperator accusationem libellos ab episcopis vide Sozomeni oblatos ne inspicere quidem dignatus est, sed illos comburi iussit, episcopos vero grauerit monuit, ut positis contentionibus fidei negotium, cuius ergo conuererant, tractandum susciperent. At 17. postquam posterioribus seculis crescente magis & magis episcoporum anaritia & ambitione, res ecclesie in peius vergere coepit, vetus quoque Conciliorum disciplina & auctoritas labefactata est, &

Conciliorum papisticorum conditio.

Apocal. 13.

Eandem Romani Pontifices omnem Concilium conuocandi & administrandi potestatem sibi vendunt, & illa ad suam tyrannidem stabiliendam turpiter abusus sunt. Nec enim ab illis alii veniunt, quam qui in ipsorum verba iurantur, & characterem bestie accepterunt, sine quo nec emere ne vendere licet cuiquam (vt in Apocalypsi legitur) nedum de fidei & ecclesiæ controuerfis sententia cere. De presudicatis vero quæ in illorum Conciliis dominantur, quid atimes dicere, quando us dictiōnum bullus sat is patet; ipsos iam ante veritatis doctrinam damnauisse, nec aliud queratur, ut ipsorum sententia executores habeat, qui contradicentes igne & ferro persequantur? Et quæ verbum apud eos iam olim explosum est, non est illa veritas inquiritur, sed de stabilitate hominum traditionibus disputatur, quas illi Dei verbo longè anteponunt. Quia ergo a regulis illis reuera clefia discesserunt, & pro suo arbitrio, vel potius libidine, omnia instituerunt, iam ab anno quinque & amplius Conciliorum exitius funestos & sanguinarios fuisse constat, & que gravissimorum dolorum causam praebuerunt. Possem hoc exemplis plurimis docere, nisi Tridentini Concilij etiam enati belli memoria adeo recens esset, ut vel ex ea causa videat, quid ex eius continuatione fieri possit, quam Papa tantopere virget. Semper ergo animis nostris obuerterit, Christianum in Sacrum Concilium damnatum fuisse, & proinde eorum Concilia beatae musus suscepit, quos Iudaicis scismaticis per omnia similes esse scimus. Effet quidem summus votus expectanda Synodus libera, in qua motu affectibus controvenerit omnes ex scripturis factis componerentur. Sed quis talis nunquam admisisti sunt Romani pontifices, nos vero illorum Synodis veritatis causam subjiceremus, neque debemus, singulos rerum publicarum magistratus hoc curare decet, ut interea apud hos homines libera sit verbi Dei prædicatio, utque abusus superstitionis tollantur, et religio externa iuxta religionem scriptum constitutatur; ne dum Pontificum auctoritatem expellant, Veritatis causam autem ignorant, aut turpiter prodant. Quod si quem piorum in Concilia Antichristiana producunt, illum Christi exemplum consoletur, & hunc tam alim de hoc nos præmonisse memnerit, item olim passos esse prophetas & Apostolos, quorum constantiam imitari, et fidei confessionem illam seruare debeamus, &c.

Marc. 13.

Matth. 10.

Petrus Christum eminus sequitur.

Ceterum ne quid omittat Marcus, quod ad eorum cognitionem faciat, qua postea sequentur. Petro aliquid hoc loco interserit, qui cum animum recollegisset, ex fuga reuefuit eum. Et Christus eminus sequitus, & in ipsam quoq; Pontificis aulam ingressus inter eius ministros confudit, nudo fieret. Fuit hac præparatio quadam ab agnatione Christi, de qua hic ipsum in Cœlo p̄ficiū admonuerat. Eluet autem in Petro piorum ingenium, in quibus si quando pericula infant, aut Christi & mentis acriter collectantur. Et plerumq; tanta sepe exercit amoris diuinæ vñ, ut populus periculi metu officium suum omnino facturi videantur. At iudem postea, nisi illos Deus singulariter suscitent, gravissime labuntur, adeo ut quantumvis eximia doles nihil aut parvusq; fidem & salutem conferant, si diuina gratia auxilio destituantur. In Petro certè amor Christi flagrantissimus, zelus acerrimus, animi fortitudo haud vulgaris, voluntas siue infinitus subtilis. Sed non iuverunt illum ista omnia, cum in ipso Deus humana imbecillitas speciem invelleret. Nemo igitur donorum fiducia extollatur, sed in vniuersitate Dei gratiam intenti openis vobis finenter imploremus.

Sed ad Concilii præsides reuerti, quid illi cum Christo egrent, videamus. Vbi primo illorum institutum noratur, quod fuit, ut ipsum morte multatorem, quare causam quæsuerint, causa præcessit id posse facere. In ipso igitur limine impingunt, quod dicitur. Iudicis enim est causam prædictam cognoscere, & ubi hanc cognouit, iudicare penam ne aut præmium meteat. Ipsi vero penam latenter iudicuerunt, & nunc demum causas quærunt, quibus crudelē & iniquam sententiam palliat p̄ficiū. Eandem plane viam hodie aduerteri nostri ingrediuntur, sicuti Pontificum Bulla refutans, quibus illi Concilia indicunt. In illos enim diserte dicunt, se ecclesia vulnera curare & heresies incauferre velle. Magnifica sane & summo pastore digna promissio. At si roges, quæ nam illa cœla vulnera sint, & quæ illa sint heresies, quibus curam & medelam adhibere oporteat, mox de Evangelij doctrina per pios ministros nostro seculo restituenda, & patet factis meretriciis Romane fidelissime abominationibus illos conqueri patebit. Interim nos quoque ad sua tribunalia citant, & causam nostram se fideliter & diligenter cognoscere velle pollicentur. At qualis illa causa cognitio, in qua

inistrandi potestatam habent. Nec enim ab illis non
seperunt, sine quo nec inter
ecclésia contrafertur posse
quid attinet dixerit, quanto
damnavisse, nec alio quod
& fero persequuntur? En-
quiritur, sed de fiducia in
Quia ergo a regulis illis res-
instituunt, iam ab anno ap-
plicat, & que transfor-
matis Triduum Conclavi
t, quid ex eius communis
obversetur, Christiani in
amus suspedita, qua luctu-
expetenda Syndicatu-
onem faciat; que plus ser-
i, ex fugari etiam scilicet
nem eius ministros confundit;
de qua hic ipsam in Capitu-
bus si quando periculata
erit amoris dum vi, ne
idem postea, natus ille Deus pro-
ximam datur, ut patet
in. In Petro certam Occa-
sionem, voluntas sua inflata
humana imbecillitatem pre-
Dei gratiam intuens, quae
int, videamus. Vbi primi-
causam que fuerit, acutum
Iudicium enim est cum pro-
meretur. Ipsi viximus
iniquam sententiam palliari
Pontificis. Bulla testi-
monia vulnera curare & bifer-
io. At si roget, quae nam uel
lam addibere oportet, me dic
refactis meretrice. Romane
sua tribunalia citare, & con-
At qualis illa causa cogi-

hareos crimos nos iam olim grauarent, & excidio dignos decreuerint? Sunt ergo hæc Caiaphis;
Concilij manifesta indicia, qua in eum finem obseruari debent, ne blandis ipsorum promissionibus
nos seduci patiamur. Similiter autem in causis prophani peccant, qui vel odio, vel inuidia, vel alio
prauo affectu extimulati, occasiones captante aliquos multitudi, priusquam de ipsorum factis aliquid
certò confer. Quod r̄bifit, ibi nullus aquitati locus est reliquias, & ferè innocentes iniquis senten-
tis opprimuntur.

Sed modus quo, inspiciens est, quo causam istam Sacerdotes egerunt. Quo facit, quod apud Modus quo con-
Ioannem Pontifex illum de discipulis & doctrina interrogat, quasi nouam et falsam doctrinam sibi tra Christum.
discipulos conficerit priuata autoritate fretus, & ita in populo Dei schismatis author fuedum
Respondet Christus amicè, & ne ipse suarum laudum præco putetur, auditores interrogato ius loantur. 18.
bet, & id facile fieri posse docet, cum publicè in templo & synagogis docuerit. At bene & prudenter
respondentem Pontificis famulam in faciem cedit (fortassis quod minus aulicè locutus esset) & indi-
gnatum hoc famulam ipsi impunè abire parvuntur. Verò hoc non succedit, ad dolos recur-
runt, & falsis testimonij innocentem opprimeri instituunt, & ipsi testes falsos sunt, quorum erat
curare, ne quis in iudicis iniustitia & mendacijs locus daretur. Nec unum modo et alterum sunt,
sed cum primi mentiendo nihil proficiant, nouos subinde producent, si quid foris aliqui comminiscan-
tur, quod causam ipsorum iuuare possit. Quo exemplo docemur, quibus armis & artibus impij veri-
tam oppugnent. Quod enim isti fecerunt, hodie passim fieri consuevit. Postquam enim aliqui in
suam nastram pertraxerunt veritatem hostes, mox inquisitiones solennes de fide et doctrina instituunt.
Quod si quis rectè & cordate respondeat, ut illi contradicere non possint, vi agitur, qua plura locatu-
ris os abhorrant, aut mox in carcere abstrusissimos abripi iubent. Mox ut principibus & populo in-
tios redant, calumnij agunt, & facile inueniuntur parasitos, qui quicquid illi velint loquuntur.
Hinc illa grauia et horrenda crimina, quibus pios Christi cultores grauari constat, dum alii in ipsum
Deum, Diuos Diuasq; omnes coniurasse, alijs sacra omnia violuisse, alijs pacem publicam turbasse
dicuntur. Et quia tales non modo mentiendo impunitatem sibi datum esse norunt, veramenteam ex-
calumnij præmia sperant, et ferè audacia progradientur, ut licet improbitatem suam semel & ite-
rum patet, tam eis videantur, impudentissime tamen noua subinde figura proferant, quæ tanio il-
los planius illorū videntur, quanto plus absurditatis & mendacij continent.

Ne tamen impius audaciam ipsorum calumnij terreamur, simus hic evidens potentia diuina sibi Deus impiorū
citem proponit, quæ impiorum consilia mirificè turbat, ut licet eadem ipsis voluntas, & idem stu-
diorum scopus sit, attamen inter se conuenire non possunt, ut idem dicant: sed ut olim in turba Ba-
bel ex extractione impiorum lingue scissæ sunt, quod opere inchoato ipsis abstinere coegerit: ita frequen-
ter fit, ut impius, et si eodem animi instinto ferantur et lingua eadē loquantur, tamen nec se mutuò
in intelligere, nec consilia conuenire queant. Indò ista occasione fit, ut nonnulli quæ hostiliter inter se
committantur. Preterea calumniatorum ea ferè fors est, ut quamvis cum audacia astutiam singu-
larem conuantur, multa tamen sibi ipsi pugnaria loquantur, & ita uo se ē indicio pro-
dant. Facit huc Sicut exemplum, qui Sathanam suis calumnij oppressori, suam nequitiam prodi-
derunt, et sibi ipsi struxerunt exitium.

Subit autem huic actioni innocencia Christi testimonium irrefragabile, quando acceperim et im-
pisi hostes ne falsis quidem testibus quicquam inuenire poterunt, quod ipsis ad declinandam po-
stulū inuidiam sufficere videatur. Verè ergo est, agnus ille immaculatus, in cuius ore non inuentus Exod. 12.
est dolus. Fasit item ad confirmandam ipsius innocentiam, quod ipse hostibus suis apud Ioannem 1. Cor. 1.
dicit: Quis vestrum arguit me peccati? Hinc verò colligimus, illum sufficiens esse pro peccatis no-
stris sacrificium & vere ab Apostolo dici, quod nobis à Deo iustitia & satisfactio & redemptio fa-
tus sit. Consolationi etiam ferunt Christi exemplum, nō molestius & quo fer amus, si quando falsis ru-
moribus aut etiam testimonij mendacibus & calumnij grauamur. Ea enim sanctorum fors est, ve
cum ab horrendis illis ac grauoribus sceleribus immunes sint, filii criminibus petantur ab iis, qui
ipsos vulgo inuisos facere cupiunt. Sensit hanc olim Iosephus, quando impudica heret criminatio-
bus in carcere detrusus fuit. Daudem quoq; horrendis calumnij obnoxium fuisse, Psalmi ipsius Genes. 39.
testantur, quibus suam innocentiam defendit. Nec melior fuit prophetarum conditio, sicuti ex 58. 120. &c.

C A P V T X I I I I .

Amos 7. Amos & Ieremia historijs patet, quorū veerg, seditionē & coniurationis & proditionis accusati sunt.
Ierem. 36.37. Et idem Apostolis cumenturum esse, Christus olim prædictus, & ipsi postea abunde experti sunt. Quia ergo mirum fuerit, si idem nobis quoq; contingat vel num nobis aliquo iure fortè meliorum palib; bimur? Soletus nos potius, quod Christus discipulis dicit, nihil tam esse occulatum, quod non a tempore manifestetur, & quod alibi Deus suorum memoriam tueri dicitur; quod in prophetarū & Apstolorū exemplis manifestissimū cernitur. Viderunt hoc olim genitum philosophi, quando Herod possumi calumniatorum sumi & nebulae.

Falsi testes contra Christum producuntur. Quia verò falsorum testium memineraat Marcus, ex multis vnum & alterū produxit, nemo prodoceat, quales reliqui omnes fuerint, & qualia fuerint ipsorum testimonia. Nam postrem quos surrexisse ait, qui dicent: Audiuius eum dicentem: Ego dissoluam templum hoc, quod in manibus factum, & in tri duo aliud sine manibus factum edificabo. Atqui hec nesciunt dicens Christus, aliud verò longè diuerso sensu & alijs quoq; verbis dixerat, unde ipsi occasionem caluniani arripiunt. Apud Iannem enim interrogatus, quo signo probaret, se templi & externali cultu reformistam potestatem habere, resurrectionem suam allegat, dicens: Destrui templum hoc, & tribus diebus erigam illud. Id verò de templo corporis sui dicebat, quod ipsum sacerdotes intelleculi ex ipsorum verbis pater, quibus Pilato postea dixerunt: Domine, recordari sumus, quid amplius ille dixit adhuc vivens: Posce tres dies resurgo, &c. Vides ergo hoc refutacionem multipliciter calumniam contineri. Primo ad templum detorquent, quod ille de corpore suo dixerat. Deinde ut hec modius possint, addunt quod ille non dixerat; Quod est manibus factum. Tertio, quodam tempore, & aliter referunt, quām Christus dixisset. Dixerat ille, Destrui templum hoc, illi vero natais verbis referunt, perinde ac si templo ipso destructionem & ruinam ministratus esset. Sequitur hic illis propositus est, ut illum templi & totius cultus extermi hostem esse concinuant; quod scilicet Iudeis nulla venia dignum videbatur, eò quod omnem salutis spem in uno templo haberent cultam, neglectis interim ijs, qua per externa hac figurabantur; sic uici ex ijs pater, que olim Irenaeus postea autem Stephano quoq; obiecerunt. Ierem. 7. Acto. 7.

Falsi testes qui dicantur. Admonemur autem exemplo hoc, quod fit falsi testimoniis ratio, & qui nam falsi reflectentur. Non si modo, quies semetipsis impudentissime configunt, que nec viderunt ipsi, neque quam fide digno audierunt: verum etiam qui callide & astute ijs quis facta & dicta sunt, vel addunt vel admittunt, aut eadem improbe perverunt. Haec enim ratio est proper quantitas falsi dicuntur. Est hoc diligenter obseruandum ijs, qui in iudicij sustinunt, ut testimoniis facilius facilius videntur. Non enim testimoniorum vnum in causis forensibus Deus instituit, ut idem ille grauiter non aduersus proximum quis falsum testimonium dicat. Ne recipias (inquit) rumorem vocum, ut pacificari cum impio, ut sis testis iniquus. Ne sequaris multos ad malefacendum, neq; respondas iudicio declinando posse multos, ut perversum quid committas. Et alibi pœnam grauen confundit: Si testis mendax fuerit, mendacum respondens contra fratrem suum faciat ei, quemadmodum ipse cogitauerat facere fratri suo, & exures malum è medio cui, ut reliquii audire & timere, neq; audeant amplius designare rem hanc malam in te. Non parcat oculus tuus, amittantur præcepta tua, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede; Sed & Solomon nomen mendacem inter sex illa connumerat, quia Deo exos sunt, et idem non vno loco doct, fieri non possunt, quin dignas scelere suo pœnas subeant, quicunque testimonium falsum dixerint. In Regum libro certe filii Belial dicuntur, id est, devote & incurabiliter impij ac scelerati, qui contra Nabol et Isabellam mandato falsum testium sunt. Et quo supplicio Susanna accusatores falsi, iusti malitia sunt, nemo ignorat.

Falsi testes peccati multiplex. Et sane non sine granibus causis testes mendaces tam grauiter punire Deo insit, cum in facto scelera plurima, eaq; grauissima concurvant. Primo enim mendacum omnes per se peccatum est, & inter diaboli operam primum locum obtinet, qui ut ab initio mendax fuisse mendacis factum pugnat, & per ea hominum saluti insidias struit. Deinde est grauissimum peccatum mentiendo falsi testes, quod proximi fortunis aut fame, aut eriam vita periculum afferunt. Tertiū in ijs, Deum percutant, cuius nomine inter iurandum abuuntur. Quartū publica iudicia violent, & in loco infusio faciunt, &c.

Deut. 17. Exod. 20.23.

Deut. 19.

Prouerb. 6.19. Et Ex. 21.

Ex. 21. 1. Reg. 21.

Deut. 19.

arioris & proditum am-
ipſi poſte abuſe expeſi-
ſi aliquo iure fortem maſtio-
nam eſſe oculum, quod ſe-
i dicitur; quod in propterea
gentium philofophi, qua-
tempore, nec illam preputio-
rum vnum & alterū padi-
rum teſtimonia. Non po-
go diſſoluam templum, ne
ſificabo. Aquila etiā in
dixerat, unde ipſi occaſionem
probaret, ſe templi & ex-
iſcens: Deſtrui timor me-
bat, quod ipſum ſacerdotem u-
ni, recordari juuēt, quia
go hoc teſtimonio mu-
rō tuo diſpergo. Deutero-
bus factum. Terni, quam
ruinam minuſus. Si-
ni hoſtem eſſe conuicet; po-
is ſpem in uno templuſu
ſicuti ex ipſi patet, quod in
ario, & qui nam falso in-
gunt, que nec viuenteri ipſi, ne-
ut ipſi que fida & dilecta
eſt enim ratio eſt, propter qua-
i uidelicij ſuſtinetur, diſpergo
infirmitate, ita idem illi graue
cipias (inquit) rumen tuum
ad malofaciendum, ne reſpo-
ſ. Et alibi panam granum
trem ſuū faciunt, gena-
ui, ut reliquid andua &
in parcer oculus tuuogram
edem propa. Sed & idem
idem non uno loco diſpergo
ipſum diſpergo. In ſequen-
tia ac ſcelerati, qui conuicet
anna accuſatore falso, uide
uiter punire Deum ipſi, con-
nim mendacium omnes per-
ito mendax ſiuſtia mendacio-
grauia peccant mendacio-
afferunt. Terriū in ipſi Deum
iudicia violant, & in teo infor-

niſitiam crudeliter & ſubdolè exercent. Denique communem ſalutem quantum in iphis ſeuer-
ans & diſpiciens, quando conſtat, abſi iudiciorum ſancta administratione nullam rem publicam diu-
niſitatem poſſe. Achab certè, cum multa eius ſcelera tulifer Deus, mox cum omni ſuā domo extincitus Reg. 12.
ſe, ut primum Naboth lezrelieni falſis iefibus et iniquo iudicio oppreſſe. Horum ergo memorie
ne magiſtratuſ, nec temere quoſuſ ad dicendum teſtimonium admittant, et que dicuntur probè exa-
minent, ne vanis & peſtilenti hominibus vel patrocinari videantur, vel iſdem animos addant, ne im-
pudentius mentiri auſtine. Cogitent etiam de his diligenter, qui ve teſtimoniū dicant, ſiſuntur, ne vel
negligentius multa diſimulando, vel ex prao affectu mala peruerendo, aut addendo, aut omitten-
do in Deum ſimil & tandem crudeles ſuſſceleris pœnas exoluant, &c.

Obſeruabis præterea, Chriftum eum templi deſtructorem & cultus diuini publicum hoſtem, ab ipſi Chriftus cen-
accuſari, qui & templum vna cum cultu exerno iam pride ſua auaritia & ambitione violauerant, templi hoſtem
& in vna Dei templo impii ſuī traditionibus, & tyramide crudelissima graſſabauerunt. Solent
accuſatur.
idem etiam bodie falſi antiſiftes, & quoquoſ horum partes euentur. Qui enim iamduum ſacra omnia
prophanauerunt, Dei verbum corrupuerunt, fidem Christianam adulterarent, & diſciplinam ec-
clie, aſſtiam miris modis euerterunt, nec adhuc in ſanctos Dei culores inſaniare deſiunt: nos interim
accuſant, & per nos ecclie diſſipari, ſacramenta pollui, doctriṇam corrumpi, fidem euerſi, & di-
ſequimus omnem labefactari, deniq; Diuos horribiliter contemni & conculari vociferantur; nec
altiam ſua accuſationis cauſam habent, quām quod ſacerdorum nundinationem, & imagines templis
eſtimate, ſacramentorum uſum ad prima iſtitutionis regulam iſtituimus, & doctriṇam Chrifti
conſtanter retinemus, quam ſanguine ſuo Diuolim conſtrmarunt. Sed non mouere nos debet eius
modi clamores. Vixit enim & regnat adhuc Chriftus Ieſus, qui ſuorum innocentiam afferet. Ipsi de-
berunt benedictio, honor, gloria & potestas in eternum. Amen.

Et Pontifex, cum auſſurexifet in medium, interrogauit Ieſum, dicens: Non respondes quicquam quid iſti aduersus te teſtiſiſatur? Ipſe uero ſilebat, & nihil reſpondit. Rurſum Pontifex interrogauit eum, & dicit ei: Tu es ille Chriftus filius benedicti? Ieſus autem dixit: Ego ſum: & uidebitis filium hominum ſedentem à dextra uirtutis, & uenien-
tem cum nubibus celi. Pontifex uero diſruptis uelibus ſuī dixit: Quid adhuc opus habemus teſtibus? Auditis blaſphemiam; quid uo-
bis uideatur? Illi uero omnes contra eum diſcarunt, eum esse reum mor-
tis. Et cooperant quidam conſpiceret in eum, & obſegere faciem eius,
& colaphos eiſiſigere, ac diceret ei: Vaticinare: & bacillorum iefibus
eum caſebant.

Quamuis ipſi probè intelligant, ſalutem om̄ē in uno Ieſu Chriſto contineri, nec aliā eſſe huia Argumentum
conſequende ratione quām fidem qua & Chriſtu apprehendimus, & ipſi infirmitur, vt tam & uſus preſen-
tis loci.
ipſius quām meriti & donorum eius ſuimus conforſtes; plurimum tamen offendit caro, quando fidem
hanc fidem, doctriṇam à pleriq; reprobari, eiusq; profeffores odii & perſecutionibus perpetuū obno-
xiſſoſ eſſe viuenteri. Cui ſcandalū vt medeatū Deus, non modo per verbum ſuūm consolationes adhia-
bet, verum etiam ſliſſu exemplum proponit, vt cum illum eandem nobis ſum ſortem ſuſtinuisse audi-
mus, non mirum aut inſolenz videatur, hac nobis accidere. Ne enim temere ab illo dictum eſt: Non Matth. 10.
¶ diſcipulus ſupra preeceptorē, neq; ſeruus ſupra dominum ſuum. Si me perſecuti ſunt, & vos per 10an. 15.
ſequentur: ſi sermones meū ſeruauerunt, & uerbum ſeruabunt. Cum primis verbi huc facit pree-
ſens locus, quo vt Chriſtus ab adiſcantibus, id eſt, à doctriṇe & religioni, preeſidiibus adeoq; publica-
tius Conciliū authoritate damnatus ſi, narratur. Vbi multa concurront, que nos hoſtium Verita-
tis mores, conſilia et artes agnoscere docent, ſimulq; admonent, vt iuxta Chriſti exemplum veritatis
& fidei confeſſionem illibatam & ſynceram tenere debeamus.